

ie use uedezhe, ino nister pred nim / namore fcrito biti. Iest bi tudi imel / Venspachnien ino odlozhen biti od Vfega Ve- / -selia usech Bofhiech Suetnikou. Jest / bi tudi imel odpachnen ino oduershen biti / od tiga fhelniga Pogledainia tiga periasniuga / oblizia nashiga Lubiga Gospoda Jesvfa Chris- / -tusa, od sod do Vekoma. / Satorai Ipumni ti Zhlouek tako Strashno ino / grosnoutno Sodbo ti sto Kriuo persego / sam Zhes fe gouorish, Ino Sato popre dobru / pomisli Kaij ti gouorisch alli Dech, per / tem more an Vsaketerae Kateri tu / Shlishi ino ie perprizhi merkati Kaij / ta Kriua Prisega na sebi noshi ino / Kako ta Zhlouek se saueshe, Vti Kriui / Persegi, od Boga usiga mogozniga sgublen / grata, pred tem se Vsak Zhlouek Vari / per fuoie Dushe Suelizhanie. / Natu Imaio ti Prizhauzhi Sgori Vsignienim / Tremi perste le te besede nach gouorite. / Jest N: N: persheshem per moi gari / Vsignienmi praue telesne Veste ino / persege, de iest ulete rezhi Vkateri / sdajj iest odmoiga Sopernika / sem ob doushen ino Satoshen, / Zelo nadoulshen, Ino de Iest niemo / per tuistu N: nekole san denar, / Scofezo ali meruo nikar Kaij / uez Vueziga sem Kriuo Sturil, / Koker meni Bog pomaigai, Ino / niega fueti Euan-gelium. /

Janez Kos

2.

Arhiv Slovenije v Ljubljani

SLOVENSKI PRISEŽNI POUK IZ METLIKE

V Arhivu Slovenije hranimo v neurejenem arhivskem gradivu mesta Višnja gora osemlistni nedatirani zvezek velikosti 17,5 × 11,5 cm. V njem je od druge do sedme strani vpisan pouk prisežniku in obrazec prisege v slovenščini. Ista roka kot slovensko besedilo je zapisala tudi beležke na prvi strani, v katerih se navajajo imena Jure Skrazki, Miculek, Jure Thomaschitsch, Gabre Poiauinaz, Peter Zaar in Johann Kopaschowitz St. Gerichts Verwalt und Rath alda. Na 14. in 15. strani zvezka piše:

auf anderthalb gewenes Wein der Kürchen St. Martini geherig als

Jury Gerdenz	2 Labl	1 Mas
Andre Staricha	4	1
Michl Jankouitsch	2	
Michal Schugl	1	1
Anton Kolbeschen v. L. dorf	2	
Lorenz Tallitsch	1	5
Anton Panian	2	
Anton Weiss	2	
Petter Pirtitsch	2	
Martin Juraiz	2	
Michl Laurantschitsch	1	1
Petter Wachoritsch	1	1/2
Janes Wratanitsch		5
Petter Migsche	1	1
Ansche Schloger		3
Michl Doktoritsch	1	4
mehr Wachoritsch		6
Mathia Popitsch		15
Lorenz Tallitsch		7
Michl Doctoritsch	1	
drabant		3
	1 Eimer	5
		3
Anton Lauschin	1 Eimer	
Johann Wajukh	1 Eimer	

V beležki na zadnji strani se omenja Almosen Perto, Kodrin in čevljarški vaje-
nec Krištof Machner iz Varaždina. Zapisi na zadnjih straneh so od druge roke.

Pouk prisežniku ima pet točk, prva dva odstavka tvorita prvi točki, naslednje
pa so oštevilčene. Njim sledi navodilo o načinu prisege. Zadnji odstavek sloven-
skega besedila je prisega, ki ima splošni del in posebni del. Posebni del je bil od
prisežnika do prisežnika drugačen. Pisec ga je označil s poševnima črticama.
Drugi primer posebnega dela je pisec zapisal na spodnji rob lista; glasi se: »de
ie temu prizheozhimu Johan Malneritsche videozha bla leta utem duschnimu
bifmu imenuana Raitenga pod katera ie oni Sua lestna roko.« Nad besedico
»de« (*) je z drugo roko zapisano »de Joseph Watsch«, besede »na moi posledni
dan« je pisec prečrtal in nad njimi zapisal »na moie pusledna ura« (**).

Slovensko besedilo je naslednje:

*Jsuershen bodem, od liza ali oblizhia Boshiga, de meni Tuistu oblitschia Boshie
bode enu praklestuo alle ferdamanie moiga Tellefsa inu moie dushe Vekomai.*

*Drugemu gouori en Vsaki ne doushni ienu keruu persesheni zlouk koker be on
reku, oku iest danashni dan kriiu persheshem, toku iest prosem Boga ozheta, Sinu,
ienu Suetga Duha de meni namoi perhodni zhasf kadar se moia Dusha Stelefsa
lozhila bode nigdar Hpomuzhi inu kueseli napride.*

*3^{imo} katieri kriiu persesha ta letoku gouori, koker debi Reku, oku iest dones keruu
perseshem Toku iest profsem gospud Boga, ozheta Siinu, ienu Suetga duha, de
shiga Jsuelitsheria Jesusa Christusa Debe negoua naisrezhena gnada ienu ta
nedolschnast negouiga britkiga Terpleina ienu Smerti, meni Vbogimu Greishni-
ku billa isbrifsana inu Sgublena.*

*4^{imo} Kateri kriiu persesha Ta letoku gouori, koker debe reku, oku iest Dones kriiu
persesham Toku iest profsem gospud Boga, ozheta Siinu, ienu Suetga duha, de
moie dusha katera ie per Tem zhetertem perstu Sastoplenu, ienu moie Tellu ka-
teru Bode per tem petem perstu Spomishlenu Skupeie Vek Vekomai Sgublenu
Bode na ta pusledni zhas Te strashne Sodbe, pred katero iest kriiu persesheni
zlouek kraitenge Stau bodem, ienu de imam od delen ienu potren biti ad ufseh
Suetnika imam tudi resbien biti od Suetega Pogleda alij oblizhia nashiga gospu-
da Jesusa Christusa Vek Vekomei.*

*Satega Volla Smisle o kershanski zlouek, koku eno Strashno Sodbo sam zehs
sebe oku kriiu perseshesh, resodenesh ienu polek tega more enu prau kershansku
Serze smislet, kai kriiu persega Vfsebe ima alle Sapopade.*

*She Vezh, kateri kriiu perseshe, Se odpouei Gospud bogu ienu negoui milosti,
Temu teshkemu terpleinu ienu britke Smerti nashiga gospuda Jesusa Christusa,
inu usfe dobruti.*

*Drugemu usame Ta kriiu persesheni Zlouek Snegouo kriiu persega Temu Super
katerega on kriiu perseshe negouo poshteine, Blagu, ienu ufse, Sakai ta kriua
prizha gauori.*

*5mo ta kriue perseshenik Snegouo kriiu persego premo!e Tega Richtaria, inu po-
lek nega uefs zelli Suet alle Rath. De Zhestu ena kriua Sententia ali Sposnaine
isrezheno bode, ienu koker Tudi ogolffa inu perpraue Tega, Super katerega gauo-
ri, Satu niegouo, Temu Drugemu pak, katerimu nashlishi on da.*

Satega Volla ta kriui Perseshenik nigdar namore Boshiga oblizhia Videt, temutsh toku zhlouek hudobne is hudem Duham ali Shudizham, ienu uragam Voblast pride, oku Supet nada nasai, temu, komer ie kei Shnegouo kriuo persego aduseu: Vglihi Vishi toku zlouek Sam Sebe kuezhnimu ferdameinu isda, ieno niegoua Dushia nigdar oblizhia Boshiga nauidi. hpuslednimu nigdar Sasuoiga shiuola na letem Suetu tega Shiuleine nabode imu, ienu Se odgouori ufsemu poshteinu tega sueta, ienu useh Suoih Peria!lu na letem Suetu, ienu nar hpuslednimu Se negoua kriua persega more isueidet, ienu na dan priti, ienu Vpergouaru mei ludmi ofstati per temu more Vsaki dobru smislet, ienu Varuat Suoio Dusho.

Kader ozhe eden persezhe toku ima trij perste gori Vsdignet, ienu Rezhi.

Jest N: N: perseshem nar popreit Bogu ozhetu, Sijnu ienu Suetmu Duchu, Lubi Diuizi Mariae, Vsem Boschim Suetnikam, ienu Suetnizam, Vsem nebeshkim Angelzam / de* sa leta douh katerga iest pagieruam nistem iest al katere druge deb blu mene Videozhe na de sa use lete utem naprei danemu Specificationu imenuane poshte nezh preieu, in koker tudi seh Sranzem gospudam anton paikam Leteh ime-nuaneh posht nabekrat poraitou / koker meni prou buh na** moie pusledna ura pomagai Ta nar praezhastitliua bres usega madesha Spozheta Diuiza ienu mate Boschia Maria use Boschie Suetnike, ienui Suetnize, Tude use nebeshki Angelzi, ta Suede euangelium inu nascha Catolshka uera na moi pusledni dan, kader Se moia Dushiza ad telesa lozhila bode, Dushize ke isuelitscheinu pomagai, ienu po negoue Sueti uoli, oku iest pak pokrium perseshem na letem Suetu uprizha Straffan, tankei tudi od Soie Suede gnade ienu milosti ia tudi gmeine useh Suetnikou inu Suetniz od lozham bodem Vek Vekomai amen.

Priimki, ki so navedeni v zvezku, dajatev vina in navedba cerkve sv. Martina, posebej pa omemba »Gericht Vervalt«, nas pri ugotavljanju kraja in časa njegovega nastanka vodijo iz Višnje gore v Belo krajino, v Metliko.

V seznamu dajalcev vina na zadnjih straneh zvezka je zapisanih kar šest takih priimkov, ki jih v 18. stoletju najdemo med metliškimi meščani (Panjan, Mikše, Weis, Pirčič, Jankovič, Bajuk), in več drugih, ki so značilni za Belo krajino (Staraha, Doktorič, Popič, Talič). Zapisana pa sta tudi Anton Panjan in Ivan Bajuk, ki se v delu dr. Antona Svetina (Metlika. Dve razpravi iz pravne zgodovine mesta in okolice, Ljubljana 1944) omenjata v letih od 1711 do 1784 kot metliška meščana. Bolj kot ta imena potrjujejo domnevo, da je zvezek nastal v Metliki, navedba cerkvice sv. Martina in zlasti zapis na prvi strani: »Johann Kopschowitz St. Gerichts Verwalt. und Rath alda«. Svetina pravi (na strani 107), da se je ta drugi mestni uradnik Gerichts Verwalter imenoval v virih tudi starešina in da kaže institucija tega metliškega uradnika na vpliv pravnih običajev in predpisov iz bližnje Hrvaške. Priimka Kopašovic v Svetinovem delu ne zasledimo, pač pa navaja (na straneh 60 in 104) v letih 1712 in 1716 meščana Ivana Kosapoviča, ki je najbrž kasnejši starešina Ivan Kopašovic, le da ga je pisec zvezka nerodno zapisal. Svetina pravi (na strani 99), da je bil razpravni jezik na metliških pravadah slovenski in zato je povsem razumljivo, da je moral imeti mestni sodnik pri roki pouk prisežniku in obrazec prisege v slovenščini.

Sodimo, da je zvezek nastal nekje v drugi polovici 18. stoletja.

Kako je zvezek prišel iz Metlike v višnjegorski mestni arhiv, je najbrž nerazrešljiva uganka.